

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลการสอนแบบชี้แนะที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผล การใช้การสอนแบบชี้แนะที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะ จะมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 2 ห้องเรียน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. เลือกโรงเรียนโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีวัตถุประสงค์ คือ เลือกโรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียนเพียงพอที่จะทำการวิจัย และเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหาร และคณะครูให้ความสนใจและสนับสนุนในการทำวิจัย
2. เลือกตัวอย่างประชากรแบบจับคู่คะแนน (Match by Pair) โดยใช้คะแนนวิชาภาษาไทยด้านความเข้าใจ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันแบ่งให้ได้ 2 กลุ่ม คละกันกลุ่มละ 30 คน

3. เลือกห้องเรียนเพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมจำนวนอย่างละ 1 ห้อง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลาก ;

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ซึ่งแบบทดสอบนี้มีค่าความเที่ยง 0.83 มีค่าระดับความยากระหว่าง 0.26-0.77 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.21 ขึ้นไปทุกข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองสอน เพื่อศึกษาผลการใช้การสอนแบบชี้แนะที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยสอนตามแผนการสอนการสร้าง ความคุ้นเคยกับนักเรียน จำนวนกลุ่มละ 2 แผน
2. ทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่ม เพื่อ วัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 30 ข้อ
3. ทดลองสอนภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการสอนแบบ ชี้แนะและการสอนตามปกติตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 30 คน ในเวลาเรียนปกติ ใช้เวลาสอน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง
4. เมื่อทดลองสอนครบตามกำหนดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความเข้าใจใน การอ่านภาษาไทยทั้งสองกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่ามัธยฐาน เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบทดสอบความ เข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. เปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนทดสอบก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนทดสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของแต่ละกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. เปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนทดสอบหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบความมีนัยสำคัญ ของความแตกต่างค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย สรุปได้ว่า

1. ความรู้พื้นฐานของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบชี้แนะ กับการสอนตามปกติไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01
2. การเรียนภาษาไทยโดยการสอนแบบชี้แนะและการสอนตามปกติทำให้ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนสูงขึ้นกว่าเดิม ที่ระดับนัยสำคัญ .01
3. นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

จากผลการวิจัยสรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการใช้การสอนแบบชี้แนะที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาเช่นนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากองค์ประกอบและการจัดกิจกรรมในการเรียนดังต่อไปนี้

1. การจัดบรรยากาศในห้องเรียน ในการเรียนการสอนแบบชี้แนะนั้น จะมีการจัดสภาพและบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าเรียน ถูกสุขลักษณะ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเกิดความสบายใจ

เมื่อได้เข้าไปนั่งเรียน โดยผู้วิจัยได้จัดห้องเรียนให้โล่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเข้ามาอย่างเพียงพอ ไม่ใช่โต๊ะเก้าอี้ในการเรียน ทั้งนี้ นักเรียนจะนั่งเรียนกับพื้นซึ่งบุด้วยกระเบื้องเซรามิกสีเขียว บริเวณหน้าห้องเรียนและบริเวณในห้องเรียนจะประดับตกแต่งด้วยสีเส้นของกระดาษให้ดูน่าสนใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรระหว่างครูกับนักเรียน โดยที่ในแต่ละชั่วโมงที่สอนนั้นจะยิ้มแย้มแจ่มใสกับนักเรียน ไม่ใช่ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเมื่อนักเรียนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเมื่อทำผิด แต่จะให้คำแนะนำ แต่ถ้านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดีจะให้คำชมเชยหรือรางวัล ซึ่งจากการสังเกตพบว่ามีนักเรียนบางคนที่มีพฤติกรรมไม่ค่อยกล้าแสดงออกนั้น จะกล้าที่จะยกมือสอบถามเมื่อไม่เข้าใจขึ้นมาบ้าง นอกจากนี้ในการทำงานกลุ่มนั้นสังเกตเห็นว่าเมื่อแบ่งกลุ่มให้ทำกิจกรรม นักเรียนจะรีบกระตือรือร้นร่วมกลุ่มกันทันที และจะนั่งอย่างตามสลาย บางคนนั่งขัดสมาธิ บางคนนั่งเหยียดเท้าออกไป หรือมีนักเรียนบางคนโดยเฉพาะนักเรียนชายจะนอนราบกับพื้นแล้วช่วยกันคิดอย่างสบายอารมณ์ และจะส่งเสียงดังมากในตอนแรก ๆ ของการสอน แต่ภายหลังผู้วิจัยได้แนะนำให้ใช้เสียงเบาลง ซึ่งทุกกลุ่มก็ปฏิบัติตามสำหรับนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกตินั้น สภาพห้องเรียนจัดเป็นไปตามปกติไม่ได้มีอะไรที่ผิดปกติ ไม่มีการประดับตกแต่งห้องเรียนให้สะดุดตา นอกจากจะมีส่วนที่สำคัญ ซึ่งแต่ละห้องเรียนจำเป็นต้องมี เช่น ตารางสอน ตารางการทำเวร เป็นต้น นักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ จะนั่งเก้าอี้และมีโต๊ะประจำของตัวเอง โดยจัดให้นั่งหันหน้าเข้าหากระดานดำ โต๊ะละ 2 คน จึงทำให้นักเรียนไม่สะดวกในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เมื่อแบ่งกลุ่มแล้วนักเรียนจะรวมกลุ่มได้ช้า เนื่องจากโต๊ะเก้าอี้มีขนาดค่อนข้างยาว ทำให้ไม่สะดวกที่จะรวมกลุ่มกัน ในตอนช่วงท้ายของชั่วโมงนักเรียนหลาย ๆ คนจะมีอาการเมื่อยล้า ไม่ตั้งใจทำกิจกรรม โดยนักเรียนจะมาขออนุญาตไปห้องน้ำ หรือไปดื่มน้ำหลายคนมาก ซึ่งคิดกับนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะที่หน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใสในตอนช่วงท้ายของชั่วโมง จากการสอบถามนักเรียนว่าชอบการจัดให้เรียนในห้องเรียนแบบนี้ไหม นักเรียนจะบอกว่าชอบเพราะสบายดี แปรลกกว่าที่เรียนในระดับชั้นที่ผ่านมา และครูผู้สอนไม่ทำโทษนักเรียน

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้พบนี้ จึงมีความเห็นว่าการที่นักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะ มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกตินั้น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่น่าเรียนและดึงดูดความสนใจของนักเรียน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับ สุลล วังสินธุ์ (2534) ที่กล่าวไว้ว่าบรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง บรรยากาศในชั้นเรียนที่ดีช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี มีความสนใจและตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยเฉพาะในเรื่องของการสอน

ภาษานั้น หนู เตียวรัตนกุล (2526) ยังได้กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนภาษาจะได้ผลดีที่สุดนั้น นอกจากจะต้องอาศัยวิธีการสอนที่ดีแล้ว ยังจำเป็นต้องมีบรรยากาศที่ดี ซึ่งหมายถึงห้องเรียนที่ใช้จะต้องเป็นห้องเรียนที่โปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในห้องเรียนให้นักเรียน ตลอดจนบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและสบายใจ เหมือนดังที่ Mehren และ Lehman (1973) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่านักเรียนจะเรียนได้ดี มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถหรือเชาว์ปัญญาอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นก็อาจมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ เช่น บรรยากาศในห้องเรียน ทักษะการสอนของครู สภาพสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนและโรงเรียน

2. การฝึกให้นักเรียนเกิดสมาธิก่อนที่จะรับความรู้ใหม่ นักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบซีแอนด์นั้น หลังจากที่เรียนคำศัพท์และเนื้อเรื่องในบทเรียนไปแล้ว จะมีขั้นตอนการสอนที่เรียกว่า เสริมความจำ โดยมีจุดประสงค์ให้นักเรียนได้จดจำสิ่งที่เรียนไปแล้วได้อย่างเข้าใจและแม่นยำ เริ่มด้วยให้นักเรียนเกิดสมาธิ โดยการนั่งสมาธิซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการเจริญภาวนาแบบ "อาพา เทคนิค" ซึ่งนักเรียนจะต้องนั่งขัดสมาธิ มือขวาวางทับมือซ้าย ตัวตั้งตรง หลังพิงพื้นนั่งสมาธิเบา ๆ 3 จบ เมื่อเพลงจบนักเรียนจะยังคงนั่งภาวนาต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งขณะเดียวกันครูจะอ่านเนื้อเรื่องให้นักเรียนฟังโดยใช้น้ำเสียงหนัก เบา ตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง แล้วให้นักเรียนสร้างจินตนาการไปตามเนื้อเรื่อง การสอนในลักษณะเช่นนี้ ผู้วิจัยพบว่าในช่วงโมงแรก ๆ ของการเริ่มสอนนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการนั่งสมาธิแบบนี้ และขั้นตอนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดจินตนาการตาม นักเรียนบางคนจะเปล่งเสียงหัวเราะออกมา เมื่อครูเปิดเพลงนั่งสมาธิ ทั้งนี้ครูเปิดเสียงดังเกินไบบนโดยไม่ได้ตั้งระดับเสียงของการเปิดไว้ก่อนเมื่อนักเรียนคนหนึ่งหัวเราะดังขึ้นนักเรียนคนอื่น ๆ จึงพลอยหัวเราะตามไปด้วย ทำให้ห้องเรียนเกิดเสียงดังครื้นเครงไม่สงบ ผู้วิจัยจึงต้องทำความเข้าใจกับนักเรียน และเริ่มต้นให้นักเรียนนั่งสมาธิใหม่ โดยเปิดเพลงนั่งสมาธิให้แผ่วเบาลง แต่สังเกตดูว่าบางคนทำเหมือนกับว่าหลับตาแต่หลับไม่สนิท หรีตา ขำ เลืองมองดูเพื่อน ๆ ซึ่งทำลักษณะนี้ประมาณ 5-6 คน ผู้วิจัยจึงต้องเดินเข้าไปใกล้ ๆ นักเรียนจึงหลับตา ในช่วงแรก ๆ ของการเริ่มทดลองสอนนี้ นักเรียนยังไม่เกิดสมาธิเท่าที่ควร จิตใจยังไม่สงบเพราะสังเกตจากการที่นักเรียนนั่งขยุกขยิก ผู้วิจัยจึงต้องพูดคุยกับนักเรียนนอกเวลาเรียนในตอนเย็นถึงประโยชน์ของการนั่งสมาธิ และจุดประสงค์ของการนั่งสมาธินั้นเพื่ออะไร รวมทั้งฝึกวิธีการนั่งสมาธิ ตลอดจนกำหนดจังหวะของการหายใจกับการภาวนา คำว่า พุท-โธ-พุท-โธ ให้สอดคล้องกัน ฝึกนักเรียนในตอนเย็นประมาณ 3 ชั่วโมง จึงทำให้นักเรียนเข้าใจและฝึกสมาธิได้ดีขึ้นมาก ทำให้การสอนครั้งต่อๆ มาเป็นไปด้วยความราบรื่นไม่เสียเวลา สังเกตเห็นว่าเมื่อถึงขั้นตอนการสอนที่ต้องทำสมาธินักเรียนจะนั่งตัวตรง หลับตานิ่ง

ฟังเรื่องอย่างสงบด้วยความตั้งใจ โดยมีการขยับเขยื้อนร่างกายน้อยมาก เป็นเพียง 1-2 คน เท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้เป็นการทำลายสมาธิของตนเองและผู้อื่น ในบางชั่วโมงมีนักเรียนบางคนลืมตา เนื่องจากมีความจำเป็นต้องขออนุญาตไปห้องน้ำ แต่เมื่อกลับมานั่งสมาธิสงบได้เหมือนเดิม จากการสอบถามนักเรียนหลังจากฟังเรื่องราวที่ครูอ่านให้ฟังไปแล้ว เกี่ยวกับเนื้อหาหรือความหมาย ของคำศัพท์ที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง นักเรียนจะตอบได้เป็นส่วนมาก ทั้งที่เนื้อหาที่นำมาอ่านให้ฟัง ครั้งนี้เป็นเรื่องใหม่ แต่ใช้คำศัพท์เดิมที่เรียนมาในตอนต้นชั่วโมงแต่เป็นเรื่องใหม่ แต่มีบางคำถามที่นักเรียนตอบไม่ถูกต้องซึ่งมีเป็นส่วนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากครูตั้งคำถามไม่ชัดเจนหรือถาม ด้วยน้ำเสียงที่เบาไป ทำให้นักเรียนได้ยินไม่ถนัด

ส่วนในการเรียนการสอนแบบปกตินั้น เมื่อเรียนคำศัพท์แล้วนักเรียนจะอ่านเนื้อเรื่อง ด้วยตนเอง บางครั้งอ่านในใจ บางครั้งอ่านออกเสียงผลัดกันเป็นรายบุคคล โดยการอ่านต่อ คนละประโยค หรือสองประโยคจนจบเนื้อเรื่อง ซึ่งพบว่านักเรียนบางคนตั้งใจอ่านดี ส่วนมากจะเป็นนักเรียนที่ขยัน เป็นเด็กเรียนดีของห้อง บางคนไม่ตั้งใจอ่านเท่าที่ควร เช่น ในการอ่านออกเสียงเป็นรายบุคคล เมื่อคนหนึ่งอ่านจบแล้ว ครูจะชี้ให้คนอื่นอ่านต่อ นักเรียนบางคนไม่ได้ดูตามเนื้อเรื่องเวลาที่เพื่อนอ่าน เนื่องจากนั่งเหม่อลอย จึงทำให้ไม่ทราบว่าเพื่อนอ่านถึงไหน ทำให้เริ่มต้นอ่านต่อไม่ถูก พบมากในนักเรียนชาย เมื่อซักถามเนื้อเรื่องที่อ่านไปแล้ว นักเรียนยังตอบได้ไม่ตรงประเด็นเท่าที่ควร นักเรียนที่ตอบมักจะเป็นนักเรียนคนเดิมเสียเป็นส่วนมาก การออกมาเล่าเรื่องต่อกันหน้าชั้นยังไม่เรียงลำดับเหตุการณ์ และในช่วงนี้พบว่านักเรียนจะเกิดอาการล้า ไม่กระตือรือร้น นักเรียนมักจะถามบ่อย ๆ ว่า หมดเวลาหรือยัง บางครั้งต้องให้นักเรียนออกไปล้างหน้าให้สดชื่น แล้วจึงกลับมาเรียนใหม่ แต่ในการสอนแบบนี้แม้ว่านักเรียนยังมีความกระปรี้กระเปร่าอยู่มาก

จากสิ่งที่พบในการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่นักเรียนมีสมาธิที่ดีก่อนที่จะเริ่มเรียนหรือรับความรู้ใหม่ ทำให้การรับรู้สิ่งที่เรียนเป็นไปได้ง่ายและทำให้จดจำสิ่งที่เรียนได้อย่างแม่นยำ เป็นการส่งผลให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับ บันลือ พฤกษ์วัน (2518) ที่กล่าวว่าลักษณะของการฟังที่ดีต้องมี สมาธิหมายถึง ต้องมีความเข้าใจ สนใจเรื่องที่ฟัง ดังที่ กาญจนา นาคสกุล และคณะ (2524) และ วิจิตรา แสงผลสิทธิ์ และคณะ (2522) ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าการฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นขั้นตอนที่ต้องนั่งสมาธิเพื่อช่วยการทำงานของสมองให้บันทึกจดจำเรื่องที่ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากงานวิจัยของ อาพล สงวนศิริธรรม (2518) และ โรจน์ สุวรรณสุทธิ (อ้างถึงใน เลก ณะสิริ, 2529) พบว่าการฝึกสมาธิเป็นผลดีต่อการเรียน กล่าวคือ ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เกิดความสบาย อารมณ์แจ่มใส นอกจากนี้เป็น

การสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซาลี หวานฉ่ำ (2530) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ และระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มที่มีการฝึกสมาธิสูงกว่ากลุ่ม นักเรียนที่ไม่ได้ฝึกสมาธิ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการฝึกสมาธินั้น มีความสำคัญและจำเป็นต้องนำมาใช้ ในการเรียน ดัง เช่นคำกล่าวของสมเด็จพระญาณสังวร (2522) ที่ว่า ผู้ที่ฝึกสมาธิแล้วจะได้รับ ผลประโยชน์จากการฝึกเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาเล่าเรียน การรักษาโรคทาง ภาย สุขภาพจิตหรือแม้แต่การดำเนินชีวิตประจำวันก็ตาม

3. ในการให้นักเรียนสร้างจินตนาการ ในชั้นการสอนที่เรียกว่าเสริมความจำนั้น เมื่อให้นักเรียนฟังเรื่องที่ครูอ่านแล้ว ให้นักเรียนสร้างจินตนาการตามเรื่องราวที่ได้ฟังนั้น ถือว่า เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในเรื่องที่ฟังมาอย่างเข้าใจ และสามารถตีความหมายได้ ตรงกับความตั้งใจของผู้เรียนได้ ดังที่ Pressley (1977) กล่าวว่านักเรียนในวัย 9-10 ขวบ จะได้ประโยชน์จากการสอนให้นึกภาพในใจหรือจินตนาการขึ้นตรงกับเนื้อหาร้อยแก้วที่ เขาได้ฟังหรืออ่าน ฉะนั้นการสร้างจินตนาการจากเรื่องที่อ่าน จึงเห็นว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง ที่ สามารถนำมาใช้ในการอ่านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการอ่านจับใจความ เพราะเมื่อนักเรียน อ่านเรื่องแล้วได้มีโอกาสจินตนาการไปด้วย จะทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น และสามารถ ถ่ายทอดความรู้จากเรื่องที่อ่าน ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในเรื่องได้เป็นอย่างดี ใน ช่วงนี้พบว่านักเรียนบางคนนั้น มีจินตนาการวาดภาพเรื่องต่อไปแบบแปลก ซึ่งบางคนเป็นการ บ่งบอกถึงความคิดสร้างสรรค์ ที่มีอยู่ในตัวของนักเรียนเป็นอย่างดีแต่ถ้าเป็นการสอนแบบปกติ นักเรียนจะไม่มีโอกาสได้ใช้จินตนาการที่จะได้แสดงให้เห็นถึงความคิดฝันของนักเรียน จากการ ศึกษาของ แอม เดอร์สัน และไฮด์ (อ้างถึงใน เรียง สุวรรณพงษ์, 2529) พบว่ากลุ่มนักเรียน ที่สอนให้มีจินตนาการจะระลึกเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มที่พูดประโยคซ้ำถึงสามเท่า จะเห็นได้ว่าการ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีความคิดเป็นของตนเอง มีโอกาสได้นึกภาพในใจขณะที่ยังอ่านเรื่องราว หรือฟังเรื่องต่าง ๆ จบแล้ว ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านหรือเรื่องที่ฟังได้ดียิ่งขึ้น

4. การให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความเครียด นักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบ ชี้แนะหลังจากที่เรียนเนื้อหาและเสริมความจำ พร้อมทั้งสร้างจินตนาการแล้วจะมีช่วงให้นักเรียน ได้พักผ่อนคลาย คลายความเครียดโดยให้นักเรียนทำกายบริหารหรือเล่นเกมซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ กล้ามเนื้อทุกส่วนได้ผ่อนคลายไม่เกร็ง เป็นผลให้ไม่รู้สึกเมื่อยล้าต่อการเรียน เกิดความสนุก สนาน กระฉับกระเฉง ในช่วงที่ให้นักเรียนผ่อนคลายความเครียดนี้ จากการวิจัยนี้พบว่านักเรียน จะชอบช่วงนี้มาก เพราะทุกคนจะมีอิสระในการเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมบางอย่าง บางครั้งนั้นที่ให้นักเรียนทำ การบริหาร โดยยืนกางแขนเสมอไหล่ ก้มตัวเอามือขวาแตะข้อเท้าซ้าย เปลี่ยนเอามือซ้ายแตะ ข้อเท้าขวา ทำสลับกันไปประมาณ 10-15 ครั้ง ในบางชั่วโมงให้นักเรียนเล่นเกม บราควัว

นักเรียนจะชอบการเล่นเกมมากกว่าการทำกายบริหารซึ่งจากการให้เล่นเกมพบว่าเกมนักเรียนชอบเล่นมากจะเป็นเกมนที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมเล่น เกมนที่ต้องใช้การออกกำลังในการวิ่งและเกมนที่มีลักษณะของการแข่งขันเป็นหมู่ บางเกมนั้นเมื่อเริ่มเล่นทำให้เกิดความซุสมุนในห้องเรียนพอสมควร เช่น เกมตระกร้าแตก เนื่องจากตอนที่ทุกคนรีบวิ่งกลับเข้าไปนั่งที่นั้น ทำให้เกิดการชนกันบ้าง นักเรียนจะส่งเสียงดัง หัวเราะด้วยความสนุกสนาน นอกจากนั้นเกมนี้ยังเป็นเกมนที่ช่วยให้เด็กเรียนได้ทบทวนความหมายของคำศัพท์ที่เรียนไปแล้วได้เป็นอย่างดี นักเรียนบางคนที่ไม่ถูกผู้นำเรียกให้ออกไปเดินรอบวงจะทักท้วงว่าผู้นำ นักเรียนที่นั่งในวงจะนั่งอย่างใจจดใจจ่อว่าผู้นำจะเรียกชื่อสิ่งที่มีอยู่หรือไม่ จากการเล่นเกมนี้พบว่านักเรียนจากคำศัพท์และความหมายของคำศัพท์ได้ถูกต้องทุกคน นักเรียนจะชอบช่วงคลายความเครียดนี้มากทั้งนี้จะได้เปลี่ยนอิริยาบถและสนุกสนานกับการเล่นเกม ซึ่งนักเรียนจะส่งเสียงดังจนบางครั้งไปรบกวนห้องเรียนใกล้ ๆ

ในการทดลองนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม ทำให้สังเกตเห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะ จะชอบช่วงที่ให้ผ่อนคลายความเครียดมาก ซึ่งจากการสอบถามนักเรียนว่า "เพราะเหตุใดจึงชอบช่วงนี้" ซึ่งนักเรียนส่วนมากจะให้เหตุผลว่า เพราะมีโอกาสเคลื่อนไหวเปลี่ยนอิริยาบถ ได้หัวเราะอย่างสนุกสนาน รวมทั้งได้แข่งขันกับเพื่อน ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนทุกคนมีความกระฉับกระเฉง ไม่เบื่อหน่าย เชื่องซึม ตอบคำถามในชั้นประเมิณผลได้เป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ เมื่อเรียนมาถึงช่วงระยะเวลาเดียวกันนี้ จะมีความรู้สึกเมื่อยล้า ซึ่งสังเกตได้จากท่าทางที่แสดงออก บางคนตาปรือ บางคนแอบเล่นเกมกดหรืออ่านหนังสือการ์ตูน หรือไม่บางคนจะชอบถามว่าหมดเวลาในการเรียนหรือยัง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยคิดว่าการผ่อนคลายความเครียดนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียน โดยใช้การสอนแบบชี้แนะสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ ทั้งนี้เป็นผลจากการที่นักเรียนได้ผ่อนคลายความเครียดของร่างกาย ทำให้ความจำในสิ่งที่เรียนดีขึ้น สามารถจำศัพท์ สำนวนหรือเรื่องราวที่เรียนไปแล้วได้เป็นอย่างดี เป็นการสอดคล้องกับที่ สุวรรณิน อุ่นมานราชชน (2523) ได้ศึกษาผลของการผ่อนคลายความเครียดของกล้ามเนื้อที่มีต่อช่วงความจำตัวเลข และพบว่าคะแนนเฉลี่ยช่วงความจำตัวเลขของผู้เข้ารับการฝึกการผ่อนคลายกล้ามเนื้อสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ช่วยให้ความจำดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรินทร์ ยอดคำแบ่ง (2531) ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกผ่อนคลายความเครียดมีความสามารถในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกการผ่อนคลายความเครียด

นอกจากเรื่องของการผ่อนคลายความเครียดแล้ว การเล่นเกมยังเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียน รู้สึกสนุกสนาน เกิดความสนใจ ดังที่ อัจฉรา ชิวพันธ์

(2526) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเล่นประกอบการสอนภาษาไทยจัดเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเข้าใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเห็นคุณค่า เกิดความเข้าใจในบทเรียนและยังช่วยฝึกทักษะให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย ทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผอญ สุวรรณวงษ์ (2528) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้เกมประกอบการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนภาษาไทยโดยไม่ใช้เกมประกอบการสอน นอกจากนี้ นันทนา ดาวดวงเด่น (2528) ยังได้ทำการวิจัยพบว่าการใช้เกมประกอบการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย และความคงทนในการจำของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมประกอบจะสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ

5. การใช้ดนตรีประกอบการเรียนการสอนในการสอนแบบชี้แนะนั้น เมื่อครูสอนคำศัพท์หรือสำนวนใหม่ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องให้นักเรียนฟังแล้ว ครูจะเปิดเพลงบรรเลงเบา ๆ แบบดนตรีคลาสสิก ทำให้นักเรียนนั่งฟังครูอธิบายคำศัพท์ต่าง ๆ อย่างสงบด้วยใจจดจ่อ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับการสอนที่นักเรียนเคยได้รับมาตั้งแต่ในระดับชั้นก่อน ๆ และในช่วงที่ให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการของตนเอง นึกคิดจากเรื่องที่ได้ฟังไปแล้ว นักเรียนทุกคนจะสงบปล่อยความคิดให้เป็นอิสระพร้อมกันนั้นจะมีเสียงดนตรีเบา ๆ เปิดให้นักเรียนฟัง ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนจะนั่งหลับตาด้วยสีหน้าที่สงบ บางคนเหมือนตกอยู่ในภวังค์ของความสุข แต่นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกตินั้น ไม่ได้นำเพลงบรรเลงเบา ๆ มาเปิดให้ฟัง ทุกคนจึงไม่มีโอกาสได้ซาบซึ้งกับการใช้ความคิดแบบอิสระ จากสิ่งที่พบในการวิจัยลักษณะนี้จึงเชื่อว่าการใช้ดนตรีประกอบการสอนนั้น จะช่วยทำให้การเรียนรู้ด้านภาษาของนักเรียนดีขึ้น ถ้ารู้จักใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในการสอน ดังที่ Flohr (1981) กล่าวว่า ควรจัดกิจกรรมดนตรีสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาการดนตรีอย่างต่อเนื่อง และยังช่วยให้เด็กมีพัฒนาทางด้านภาษาโดยเฉพาะการเรียนรู้คำศัพท์และพัฒนาการอ่านอื่น ๆ ทั้งนี้ยังเป็นการสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ยิ้มวัฒน์ (2519) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในระดับประถมศึกษาจากการใช้สไลด์สี่ประกอบเสียงบรรยาย และเสียงดนตรีพบว่าการใช้เสียงดนตรีประกอบจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น และเป็นการสอดคล้องกับที่ Bancroft (1978) ได้กล่าวว่าการเปิดเพลงนั้นเพื่อเป็นแรงจูงใจในการจำ และเพิ่มความสามารถในการจำซึ่งแม้แต่ในการสอนซ่อมเสริมการอ่านของ Prichard และ Talyer ได้ใช้การเปิดเพลงช้า ๆ ประกอบบทเรียนเท่านั้น ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือจากการเรียนภาษาในรัฐเท็กซัสไม่ใช้การเปิดเพลงประกอบแต่อย่างใด แต่ใช้การเคาะจังหวะแทน

เท่านั้นก็ทำให้การเรียนประสบผลสำเร็จเช่นกัน แต่สิ่งที่พบจากการวิจัยอย่างหนึ่งในการเปิดเพลงนั้น ถ้าเปิดเสียงดังเกินไป จะเป็นการทำลายสมาธิของนักเรียน

จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบซีแฉะมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยดังกล่าวนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสอนแบบซีแฉะ มีกิจกรรมหลายรูปแบบ อาทิเช่น การฝึกให้นักเรียนเกิดสมาธิก่อนที่จะรับความรู้ใหม่ ทำให้จิตใจของนักเรียนสงบจดจ่ออยู่กับเรื่องที่เรียน จึงทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างแม่นยำ รวมทั้งการให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการหลังจากที่ฟังครูอ่านเนื้อเรื่องแล้ว เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีและนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ และในการเปิดเพลงบรรเลงเบา ๆ ในขณะที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่นั้นเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการจำของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความเครียดโดยการเล่นเกม หรือออกกำลังกาย ทำให้กล้ามเนื้อทุกส่วนของนักเรียนได้ผ่อนคลาย ไม่เกิดความเมื่อยล้า เป็นผลให้ความจำในสิ่งที่เรียนดีขึ้น ด้วยองค์ประกอบและกิจกรรมดังที่กล่าวนี้ จึงทำให้นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบซีแฉะมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี สิริมาลา (2529) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบซีแฉะสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครู และเป็นการสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robinett (1975) ที่ศึกษาพบว่าการสอนแบบซีแฉะทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบเดิม

ข้อสังเกตจากงานวิจัย

1. การจัดบรรยากาศในห้องเรียน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนจะให้ความสนใจเกี่ยวกับป้ายนิเทศมาก จะสนใจมากดูเมื่อมีการเปลี่ยนป้ายนิเทศ นักเรียนมักจะถามว่าจะมีอะไรมาติดให้ดูอีก ถ้าเป็นป้ายนิเทศในลักษณะของคำถามแล้วมีการจับฉลากให้รางวัล นักเรียนจะสนใจตอบมาก แต่ผู้วิจัยเองไม่สามารถที่จะเปลี่ยนป้ายนิเทศได้บ่อยครั้ง เนื่องจากเวลามีจำกัด ขนาดห้องเรียนที่ผู้วิจัยใช้ในการทดลองนั้น มีขนาดค่อนข้างเล็กไป ซึ่งจากการให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ต้องใช้พื้นที่มากจะไม่ค่อยคล่องตัวเท่าที่ควร โดยเฉพาะเกมที่ต้องมีการจับกันเป็นวงกลม

2. การปูพื้นฐานสร้างความคุ้นเคยก่อนที่จะทดลองสอน ผู้วิจัยใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเพียง 2 ชั่วโมง ทำให้นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีสอนแบบซีแฉะเท่าที่ควร

เมื่อต้องสอนในครั้งแรก ๆ นักเรียนจะทำตามขั้นตอนได้ไม่คล่องตัวทำให้เกิดความวุ่นวายในการนั่งสมาธิ การเล่นเกมต่าง ๆ ทำให้ใช้เวลาเกินไปประมาณ 10-20 นาที นักเรียนจะทำกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 จึงต้องฝึกนักเรียนในเรื่องของสมาธิใหม่ รวมทั้งการเล่นเกม การร้องเพลง ตลอดจนกิจกรรมแบ่งกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการฝึก จึงทำให้การสอนในช่วงหลังเป็นไปด้วยความราบรื่น

3. ในเรื่องของกิจกรรมที่ใช้ พบว่านักเรียนจะชอบการเล่นเกมและกิจกรรมที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มมาก ทุกคนจะสนุกสนานและกระตือรือร้นที่จะเล่น ในกิจกรรมแบ่งกลุ่มนั้นส่วนมากจะใช้อุปกรณ์และเพลงประกอบกัน ในช่วงแรกของการสอนจะมีปัญหาดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น แต่เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว การดำเนินการสอนก็เป็นไปด้วยความราบรื่น สนุกสนาน โดยเฉพาะเกมฝั่งสร้างรัง เกมเที่ยวสวนสัตว์ เกมแต่ละหนังสือพิมพ์ นักเรียนจะชอบมาก เพราะจากการที่นักเรียนขอให้เล่นเกมเหล่านี้ก็เรื่อย ๆ บางครั้งขอให้เล่นในวิชาอื่นด้วย ซึ่งเป็นเกมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ เกมเหล่านี้นักเรียนจะได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเต็มที่ เมื่อเริ่มเล่นเกม นักเรียนจะส่งเสียงดังมากจนต้องบอกให้ใช้เสียงให้เบาลง เพราะไปรบกวนการเรียนห้องอื่น แต่เกมบางอย่างนักเรียนมีการแย่งและผลัดกัน เพื่อให้ตัวเองได้เข้าไปอยู่แทน เช่น เกมแต่ละหนังสือพิมพ์ ทำให้นักเรียนที่ลืมนั้นเกือบถูกเพื่อน ๆ เอาเท้าเหยียบ ห้องเรียนวุ่นวายอีกทีก็มาก แต่ในตอนหลังผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักเรียนถึงกติกา มารยาท ตลอดจนความมีน้ำใจ ความไม่เห็นแก่ตัวให้นักเรียนฟัง การเล่นเกมในระยะหลังจึงราบรื่นไม่ส่งเสียงดังเกินไป

4. ในช่วงของการทำกิจกรรมฝึกความเข้าใจในการอ่านด้านการแปลความ ตีความ ขยายความนั้น ซึ่งนักเรียนทั้งสองกลุ่มจะต้องมีการฝึกเหมือนกันนั้น ปรากฏว่าเมื่อเวลาที่ผู้วิจัยแจกข้อความหรือประโยคให้แล้ว นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบชี้แนะจะกระตือรือร้นที่จะทำและทำเสร็จในเวลาเร็ว และสามารถทำได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามปกติ ในขณะที่ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนจะทำตัวอย่างสบายเป็นอิสระ บางกลุ่มจะนอนคิด โดยเฉพาะนักเรียนชาย จะมีประธาน เลขา ในการทำงาน การอภิปรายแสดงความคิดเห็นส่วนมากจะส่งเสียงดัง มีนักเรียนบางคนที่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นประมาณ 5-6 คน การส่งตัวแทนออกมาสรุปหน้าชั้นมักจะเป็นนักเรียนคนเดิม ๆ ซึ่งพูดเก่ง เรียนเก่ง

5. การใช้ท่าทาง น้ำเสียง ในการสอน ในบางเรื่องนั้นยังทำได้ไม่ค่อยดี เช่น การอ่านเนื้อเรื่องให้นักเรียนฟัง โดยที่ต้องใช้น้ำเสียงหนัก เบา ให้เหมาะสม กับเนื้อเรื่อง ผู้วิจัยยังอ่านไม่ได้ดี เนื่องจากอาจจะเตรียมตัวฝึกอ่านในเรื่องนั้นมาน้อย ทำให้ใส่ความรู้สึกในตัวละครได้ไม่เหมาะสม

6. การเปิดเพลงบรรเลงนั้น ในตอนแรกผู้วิจัยเปิดดังเกินไป ไม่พอเหมาะทำให้นักเรียนบ่นว่าทำให้เรียนค้ำศัพท์ไม่รู้เรื่อง รมกวนสมาธิ นักเรียนจะมีท่าทางไม่ชอบให้เปิดดัง โดยนักเรียนบางคนจะบอกให้เปิดค่อย ๆ เมื่อเปิดเพลงให้ระดับเสียงที่เบาแล้ว นักเรียนก็สามารถเรียนค้ำศัพท์ได้ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ในการสอนแบบชี้แนะนี้ ครูผู้สอนจะต้องเตรียมพื้นฐานเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียน การฝึกสมาธิ และเกมที่จะใช้ในการแบ่งกลุ่มการทำกิจกรรมขั้นต่าง ๆ ให้นักเรียนมีความคุ้นเคย ก่อนที่จะทำการสอนจริง จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่นไม่เสียเวลา

โดยเฉพาะในเรื่องของสมาธิ นักเรียนที่จะเรียนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะนี้ ควรจะต้องได้รับการฝึกสมาธิมาพอสมควรก่อน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการฝึกสมาธิแบบใดก็ได้ ซึ่งครูผู้สอน เห็นว่าจะสะดวกและทำให้นักเรียนเกิดสมาธิได้ง่าย แต่วิธีฝึกสมาธิแบบ "อาไฟ-เทคนิค" นี้ ก็สามารถใช้ได้ผลดี เพราะนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่ายมาก เด็กไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องเคร่งเครียด แต่กลับชอบ แต่ในการฝึกสมาธิควรแจ้งให้นักเรียนทราบว่าประโยชน์ของการฝึกสมาธินั้น จะก่อให้เกิดผลดีกับการเรียนอย่างไรซึ่งจากการวิจัยนี้ผู้วิจัยพบว่าเมื่อนักเรียนทราบถึงประโยชน์ของการฝึกสมาธิแล้ว นักเรียนมีความตั้งใจมากขึ้น ปฏิบัติอย่างจริงจัง

2. ห้องเรียนที่จะใช้การเรียนแบบชี้แนะนี้ ควรจะต้องมีการเตรียมบรรยากาศให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น การประดับตกแต่งห้องให้สวยงาม มีสีสัน ให้นักเรียนนั่งเรียนกับพื้นห้อง ไม่ใช่โต๊ะ เก้าอี้ ดังนั้น พื้นห้องจะต้องสะอาด เรียบร้อย ถ้าเป็นห้องที่มีเครื่องปรับอากาศจะทำให้บรรยากาศของการเรียนดีมาก

3. ในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายความเครียด โดยให้นักเรียนออกกกำลังกายหรือเล่นเกม นั้น จากการวิจัยพบว่านักเรียนชอบการเล่นเกมนั้น โดยเฉพาะถ้าเป็นเกมที่ทุกคนมีส่วนร่วม นักเรียนจะสนุกสนานมาก แต่การใช้เกมนั้น จะต้องแจ้งกติกาให้นักเรียนทราบให้ชัดเจนและเป็นเกมที่สอดแทรกความรู้ในเรื่องที่เรียนด้วย จึงจะถือว่าเป็นเกมที่มีประโยชน์ นักเรียนจะได้รับ ความสนุกสนาน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความรู้ไปด้วย แต่เกมที่น่ามาใช้นั้น จะต้องคำนึงถึงเวลาด้วยว่าไม่ใช่เป็นเกมที่ใช้เวลามากเกินไป ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

4. ในการเปิดเพลงบรรเลงนั้น ควรเปิดเพียงแผ่ว ๆ ไม่ดังมาก เพราะถ้าเปิดเสียงดังจะก่อให้เกิดความรำคาญ รบกวนสมาธิของนักเรียนมากกว่าจะทำให้การฟังเรื่องที่ครูอ่านไม่เข้าใจ เพลงที่ใช้นั้นต้องเป็นเพลงบรรเลงและเป็นเพลงที่เด็กไม่เคยคุ้นหูมาก่อน

5. การอ่านเนื้อเรื่องของครูผู้สอนในชั้นเสริมความจำ หลังจากที่นักเรียนนั่งสมาธิแล้วนั้น ครูผู้สอนจะต้องใช้น้ำเสียงหนัก เบา ลีลาของเสียงจะต้องให้เข้ากับเรื่องที่อ่าน เช่น ถ้าเป็นการพูดโต้ตอบกัน ครูผู้สอนจะต้องทำน้ำเสียง รวมทั้งใส่ความรู้สึกเหมือนกับเป็นบุคคลนั้นในเรื่อง ซึ่งจะทำให้นักเรียนชอบมาก ดังนั้น ครูผู้สอนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะ จะต้องฝึกการใช้ น้ำเสียง ลีลา ในการอธิบายเนื้อเรื่องมาก่อน

ข้อเสนอแนะในการนำวิธีสอนแบบชี้แนะไปใช้

1. ครูผู้ที่จะสอนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะนี้ ต้องมีทักษะและความคุ้นเคยในการที่จะนำเกมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้การดำเนินเกมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สนุกสนาน และไม่เสียเวลาในการอธิบาย ขั้นตอน กติกาต่าง ๆ

2. ครูผู้ที่จะสอนโดยใช้การสอนแบบชี้แนะนี้ ควรจะได้ฝึกในเรื่องของลีลาการใช้ น้ำเสียง หนัก เบา ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่อ่านให้นักเรียนฟังมาเป็นอย่างดี ตลอดจนการใช้สีหน้า ท่าทาง ในการอธิบายศัพท์หรือประโยคต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. ในกรณีที่ห้องเรียนมีขนาดเล็ก คับแคบ ไม่สะดวกต่อการจัดกิจกรรมที่ต้องใช้พื้นที่มาก เช่น การเล่นเกม การแบ่งกลุ่มโดยใช้กิจกรรม ครูผู้สอนควรนำนักเรียนออกไปจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรม แต่ต้องเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับกิจกรรมนั้น ๆ

4. ในการสอนนักเรียนให้กำหนดลมหายใจเข้า-ออก ควรใช้การภาวนาว่า ยุบ-พอง-ยุบ-พอง เนื่องจากจะทำให้สอนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยเพียงด้านเดียว ดังนั้น จึงน่าที่จะได้ทำการศึกษาวิจัย เพื่อวัดด้านทักษะอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

2. ควรมีการศึกษาและวิจัยในลักษณะนี้กับนักเรียนชั้นอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะในระดับที่สูงกว่านี้

3. ควรมีการศึกษาและวิจัย โดยใช้การสอนแบบชี้แนะนี้ไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ